

MAAILMAN IMETYSVIIKKO
POHJOISMAISSA 16. – 22.10.2006

Maailman imetysviikkoa vietetään Pohjoismaissa perinteisesti viikolla 42. Tänä vuonna kansainvälisen viikon teema on "[Code Watch - 25 Years of Protecting Breastfeeding](#)", eli kiinnitetään huomiota erityisesti YK:n korvikekoodin merkitykseen imetyksen suojelemisessa. Suomessa valitsimme teemaksi laajemmin imetyksen suojelemisen.

Mahdollisuus imetykseen on lapsen ihmisoikeus, joka mainitaan YK:n [Lapsen oikeuksien sopimuksen](#) artikla 24:ssä. Kenenkään äidin ei ole Suomessa pakko imettää, mutta useimmat haluaisivat, ainakin jonkin aikaa. He haluaisivat tuntea, että imetys sujuu hyvin, "osaan tämän", ja haluaisivat ongelmien sattuessa saada asiantuntevaa apua ja tukea. He haluaisivat, että pystyvät tekemään päätöksensä imetyksen kestosta itse, eikä imetys kaatuisi tuen ja tiedon puutteeseen.

Myös yhteiskunnan kannalta imetys on arvo, jota kannattaa suojella – voisi sitä sanoa luonnonsuojeluksikin! Asia koskee lähes 60.000 uutta kansalaista vuosittain, heidän suositusten mukaan ainoaa ravintoansa kuutena kuukautena kohdun jälkeen. On helposti ymmärrettävissä, että sillä on väliä, mitä vauvat ensimmäisten elinkuukausiensa ajan elimistöönsä rakennusaineeksi saavat. Imetyksen vaikutus kansanterveyteen on kiistaton: se ehkäisee ja lieventää etenkin hengitys- ja ruoansulatuselinten infektioita (esimerkiksi korvatulehduksia ja ripulia), ja monia myöhemmin ilmeneviä vaivoja ja sairauksia, kuten liikalihavuutta ja ilmeisesti myös diabetesta – molemmat polttavia kansanterveydellisiä ongelmia Suomessa. Imetyksellä on terveysetuja myös äidille, se mm. ehkäisee rintasyöpää, joka on työikäisten naisten yleisin kuolinsyy Suomessa.

Tähän nähden on hämmästyttävää, miten näkymätön asia Imetys suomalaisessa yhteiskunnassa ja kansanterveystyössä on. Suomella ei ole minkäänlaista valtion tason suunnitelmaa imetyksen edistämiseksi. Kun Ruotsin sosiaali- ja terveysministeriön internetsivuilta hakee hakusanalla "amning", saa 117 tulosta. [Suomen sosiaali- ja terveysministeriön](#) sivuilla vastaava tulos oli pitkään yksi osuma. Käypä kokeilemassa, mikä tulos on nyt!

Imetyksen asemaan yhteiskunnassa vaikuttavat monet seikat, joihin imetysviikolla kiinnitetään huomiota esim. viikon päätapahtumassa Helsingissä 19.10.

- Äitien ja vauvojen kanssa työskentelevien terveydenhuollon ammattilaisten tietotaso
- Yleiset asenteet, "mielikuvat", median luoma kuva siitä, mitä vauvaperhe-elämä on.
- Lainsäädäntö

Imetys ei ole tähtien asennosta kiinni, jokainen nainen pystyisi imettämään jonkin verran ja lähes kaikki pystyisivät täysimettämään vauvojaan suositellut 6 kuukautta – ainakin fyysisiä esteitä ei olisi. Toki muunlaiset esteet vaikuttavat, eikä imetyksen suojele saa tarkoittaa painostamista imetykseen. Joskus esimerkiksi maidon muodostumisen ylläpitäminen voi vaatia tavallista suurempaa työtä, johon perheessä ei ole resursseja, tai äiti tai vauva saattaa sairastua. Imetyksen suojelemista on myös se, että imetyksen saa syyllistämättä ja syyllistymättä lopettaa – tietäen, että syy ei ollut epämääräinen "olen huono äiti" tai "en yrittänyt tarpeeksi".

Imetyksen tuki ry

Helsingissä 13.10.2006

Tässä hieman taustaa imetysviikon teemoille, jos haluat perehtyä tarkemmin:

Taustaa

Vauvojen määrä
Imetyssuositus
Toteutuvat imetysluvut
Perheiden väylät saada tukea
Lainsäädäntö
Vauvojen toivelista
Imetyksen edut

Vauvojen määrä

Suomessa syntyy vajaat 60.000 vauvaa vuosittain.

Imetyssuositus

Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisusta *Lapsi, perhe ja ruoka – Imeväis- ja leikki-ikäisten lasten, odottavien ja imettävien äitien ravitsemussuositus* (STM Julkaisuja 2004:11) löytyy nykyinen suomalainen imetyssuositus.

- täysimetystä (ei mitään muuta ravintoa tai juomia kuin äidinmaito) noin puolen vuoden ikään
- imetystä muun ruoan ohella vuoden ikään

- pidemmällä imetyksellä on etuja ja se on mahdollista jos perheessä niin halutaan

Toteutuvat imetysluvut

	saa äidinmaitoa	saa pelkästään äidinmaitoa
alle 1 kk	93 %	60 %
4 kk	72 %	34 %
6 kk	60 %	1 %
11 kk	36 %	-

(STM Imeväisikäisten ravitseminen 2005)

Keskimääräinen imetyksen kesto 7,7 kk (Hopu Ym. Äidin ravinnon vaikutus maidon koostumukseen –tutkimus 2005)

Tutkimuksen (Hannula, 2003) mukaan suomalaiset naiset suunnittelevat etukäteen pidempää imetystä kuin mikä sitten toteutuu.

Mistä perheet saavat tukea imetykseen ja apua pulmatilanteissa?

Imetyksen asiantuntemus

Ihmisen laktation - imetyksen ja äidinmaidon - asiantuntemus ei suoraan kuulu yhdenkään suomalaisen terveydenhuollon ammattiryhmän alueelle. Perinteisesti ja käytännössäkin kättilöillä on asiaan suurin intressi, ja nykyään kaikki valmistuvast kättilöt saavat WHO:n standardisoiman 18 tunnin imetysohjaajakoulutuksen, joka antaa valmiudet normaalisti kulkevan imetyksen ohjaukseen ja tukemiseen.

Koulutusta voivat antaa imetysohjaajakouluttajat, jotka ovat saaneet WHO:n 40 tunnin kouluttajakoulutuksen. Kouluttajia on kaikissa synnytysairaaloissa ja useimmissa th-alan oppilaitoksissa. Uusia kouluttajia ei kuitenkaan valmistu, koska kouluttajien kouluttamiseen pätevöityneitä ihmisiä on Suomessa vain muutama, eikä minkäänlaista organisaatiota jonka parissa tämän pätevyuden voisi hankkia.

Kansainvälisesti näkyvin ja arvostetuin imetyksen asiantuntijatutkinto on IBCLC (International Board Certified Lactation Consultant), joka on varsin vaativa tutkinto. Esimerkiksi Yhdysvalloissa kaikissa sairaaloissa on Lactation Consultantin virkoja, joissa pätevyysvaatimus on IBCLC. Ensimmäinen suomalainen suoritti tämän kansainvälisen, englanninkielisen tutkinnon vuonna 2005. Imetyksen tuen piirissä toimii ammattilaisten opintopiiri, jossa tähdätään tämän tutkinnon suorittamiseen.

Lääkäreiden koulutukseen ei imetyksen käynnistäminen ja ylläpitäminen kuulu.

Suomessa ei ole vaikeiden imemisongelmien hoitamiseen päteviä suun alueen asiantuntijoita (puheterapeutteja, joiden alueelle nämä muissa maissa usein kuuluvat).

Suomessa ei ole klinikkaa tai asiantuntijapistettä, johon voitaisiin ohjata vaikeista imetysongelmista kärsivät perheet, esimerkiksi sellaiset, joissa vauva ei lainkaan osaa imeä.

Sairaalat

Kun esimerkiksi Ruotsissa kaikki synnytyslaitokset ovat WHO:n sertifioimia Baby Friendly Hospitalia (noudattavat tutkimukseen perustuvia, imetystä edistäviä hoitokäytäntöjä), Suomessa näitä näitä sairaaloita on vain neljä (yhteensä synnytyslaitoksia 32). Kätilöillä on yleensä imetysohjauksen minimikoulutus, mutta hoitokäytännöt sairaaloissa ovat kirjavia ja vaihtelevat kätilöltä toiselle. Yleensä sairaaloissa ei ole henkilökuntaa velvoittavaa suunnitelmaa imetysohjauksesta.

Neuvolat

STM:n selvityksen (2005:22) mukaan vain 32 %:lla neuvolatyöntekijöistä on mainittu 18 tunnin peruskoulutus imetyksen ohjaamiseen. Suurimmalla osalla ei siis ole lainkaan ammattimaista tietämystä imetyksen normaalista kulusta tai miten toimia pulmatilanteissa.

Kolmannen sektorin tuki

Imetyksen tuki ry tarjoaa imettäville äideille neuvontaa ja tukea ns. imetystukiryhmissä, valtakunnallisessa tukipuhelimessa sekä internetissä. Kysyntä on valtavaa, ja vapaaehtoiset varsin uupuneita resurssien puutteessa. Koska vapaaehtoiset imetystukihenkilöt ovat hyvin koulutettuja ja pohjaavat neuvontansa tutkimukseen ja lähdekirjallisuuteen, syntyy ikäviä ristiriitatilanteita julkisen terveydenhuollon ja vapaaehtoisten antaman tiedon välillä.

Imetyksen tuki ry ei saa toimintaansa muuta julkista tukea kuin raha-automaattiyhdistyksen 10.000 euroa imetystukipuhelimen kehittämiseen.

Lainsäädäntö

Suomi on sitoutunut YK:n **Lapsen oikeuksien sopimukseen**, jonka 24. artiklassa mainitaan:

Sopimusvaltiot --- ryhtyvät asianmukaisiin toimiin erityisesti --- varmistaakseen, että yhteiskunnan kaikki kerrokset, erityisesti vanhemmat ja lapset, saavat tietoa ja opetusta ja että heitä tuetaan käyttämään saamiaan perustietoja lapsen terveydestä ja ravinnosta, rintaruokinnan eduista...

Imetystä suojellaan myös YK:n ns. korvikekoodilla, eli **äidinmaidonkorvikkeiden markkinointia koskevalla säätelyllä**. Suomessa korvikekoodista on otettu lainsäädäntöön velvoitteita terveydenhuoltohenkilöstölle, ohjeita imetystä koskevasta materiaalista ja tiedotuksesta, sekä äidinmaidonkorvikkeiden markkinoinnin kieltäminen kuluttajille ja korvikevalmistajia koskevia sääntöjä.

Nämä löytyvät STM:n päätöksestä N:o 807/ 1994 ja KTM:n asetuksesta N:o 485/ 1997. Molemmat ovat ns. kumottuja säädöksiä, jotka kuitenkin ovat voimassa kunnes niistä säädetään uudestaan. **Lastenruoka-asetus** odottaa siivousta ja säätämistä: samassa yhteydessä voisi ehkä harkita koodin sovittamista suomalaiseen lainsäädäntöön kokonaisuudessaan.

Vauvojen asioita läheisesti koskee myös valmistumassa oleva **perhevapaaudistus**. Kun isiä kannustetaan kotiin, on muistettava, että suomalaisen työelämän lainsäädännössä ei ole huomioitu imettävien äitien erityisiä tarpeita. Suomi ei ole ratifioinut kansainvälisen työjärjestön **ILO:n Äitiyden suojelukonventiota** vuodelta 2000. Tähän sisältyy imettävien äitien oikeus taukoihin työpäivän aikana tai työajan lyhentämiseen.

Kansanterveyslakia uudistetaan parhaillaan. Laissa, kuten ei myöskään terveyden edistämisen laatusuosituksissa (Stakes), ei imetystä tai vauvojen ravitsemusta mainita. Uusi laki antaa kuitenkin mahdollisuuden säätää terveyden edistämisen tarkemmista sisällöistä kunnissa asetuksella.

Vauvojen toivelista

Vauvat toivovat turvallisuutta ja läheisyyttä ja tarpeittensa tyydyttämistä. Perhepoliittiset ratkaisut mahdollistavat kaksi ensimmäistä. Imetys on helpoin, hyödykkäin ja edullisin ratkaisu kolmanteen. Sen suhteen vauvat voisivat toivoa hyviltä haltijoiltaan, joulupukilta, sekä edustajiltaan eduskunnassa:

- Valtion tason imetyksen edistämisen ohjelmaa Suomeen, KTL:n alaisuuteen ollaankin asettamassa pitkästä ajasta ns. moniammatillista työryhmää imetystä edistämään, toivottavasti hyvin toimintavatuuksin ja resurssein.
- Sairaaloihin näyttöön perustuva imetysohjaus
- Kaikille neuvolatyöntekijöille imetysohjaajakoulutus
- Imetyksen edunvalvonnalle ja vertaistukitoiminnalle resursseja vaikkapa raha-automaattiyhdistyksen kautta
- Työlainsäädäntöön mahdollisuutta imetystaukoihin
- Äidinmaidonkorvikkeiden markkinointia koskevan kansainvälisen koodin saattamista kokonaisuudessaan lainvoimaiseksi Suomessa
- Imetyksen mainitsemista kansanterveyslaissa tai ainakin sen perusteella annettavissa säädöksissä
- Elintarvikelaissa: ainoana ravintona käytettävien aineiden (äidinmaidonkorvikkeet) turvallisuus- ja tutkimuskriteerien saattamista tiukemmiksi kuin muilla elintarvikkeilla ja ravintolisillä
- Hoitotakuuta koskemaan myös imetyksen ongelmia.

Imetyksen edut

Kaikista imetyksen eduista parhaiten dokumentoitu on sen hengityselinten ja ruoansulatuksen infektioita, esimerkiksi korvatulehduksia ja rotaviruksesta johtuvaa vatsatautia, ehkäisevä

vaikutus. Imetys vähentää selvästi lääkärisäkäynnin tarvetta vauvan ensimmäisinä vuosina.

Imetys todennäköisesti myös ehkäisee liikalihavuutta ja diabetesta. Suomalaiselle kansanterveydelle siis erittäin merkittäviä seikkoja. Samoin se antaa suojaa monia harvinaisempia, myöhemmin ilmeneviä kroonisia sairauksia vastaan. Imetettyjen lasten kuolleisuus on imettämättömiä pienempi myös teollistuneissa maissa.

Imetyksellä on terveysetuja myös äidille, merkittävimpänä ehkä rintasyöpää ehkäisevä vaikutus. Rintasyöpä on suomalaisten työikäisten naisten yleisin kuolinsyy.

Ekologisesti imetys on ylivoimainen vaihtoehto ruokkia vauvat. Perheiden omalle taloudelle se merkitsee huomattavaa ylimääräisten kulujen säästöä.

Imetys ei ole edellytys toimivalle ja turvalliselle äidin ja lapsen väliselle vuorovaikutukselle ja vauvan sosiaalisten ja psyykkisten tarpeiden tyydyttämiselle, mutta se helpottaa näitä.